

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3852/2020
23.02.2022. године
Београд

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Иване Рађеновић, чланова већа, у парници тужиоца Републике Србије – Министарство пољопривреде и заштите животне средине Београд, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Новом Саду, против туженог „Рибњаци Мостонга“ Бач, кога заступа пуномоћник Урош Кеча, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1098/20 од 04.06.2020. године, у седници одржаној 23.02.2022. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ ревизија тужиоца и **УКИДАЈУ СЕ** пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 1098/20 од 04.06.2020. године и пресуда Вишег суда у Новом Саду П 49/2020 од 10.02.2020. године у ставу другом и обавезујућем делу става трећег изреке (одлука о трошковима) и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење у том делу.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 49/2020 од 10.02.2020. године, ставом првим изреке, одбијен је приговор литиспенденције. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тражено да се тужени обавезе да тужиоцу на име коришћења пољопривредног земљишта у државној својини Републике Србије плати износ од 53.934,93 евра са каматом по стопи Централне европске банке од 31.10.2014. године (за агроекономску 2013/2014 годину) па до исплате, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан плаћања, као и да му накнади трошкове парничног поступка са законском затезном каматом од пресуђења до исплате. Ставом трећим изреке, тужилац је обавезан да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 365.915,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате, док је са захтевом за исплату законске затезне камате на досуђени износ трошкова, почев од дана пресуђења 10.02.2020. године до дана извршности пресуде захтев одбијен.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 1098/20 од 04.06.2020. године, ставом првим изреке одбијена је жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда.

Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова одговора на жалбу.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију из свих законом прописаних разлога.

Тужени је поднео одговор на ревизију, са захтевом за накнаду трошкова тог одговора.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 55/14) и утврдио да је ревизија тужиоца основана.

Према утврђеном чињеничном стању рибањак Мостонга код Бача је изграђен у периоду од 1971. до 1973. године у оквиру тадашњег Пољопривредног добра „Војводина“ на потезу Беле њиве на површини од око 800 хектара. Рибањак представља комплексан грађевински објекат за узгој конзумне рибе са свим пратећим садржајима са заокруженим циклусом производње и комплетном инфраструктуром. Сви објекти чине јединствену привредну целину у смислу остваривања производње конзумне рибе. Пројекат рибањака је урађен 1970. године од стране Водопривредног предузећа „Дунав-Тиса-Дунав“, а током експлоатације рађене су доградње и санације у сврху заштите околних пољопривредних површина, смањења прекомерних губитака воде у појединим одгајивалиштима, ојачања насипа у смислу спречавања ерозије истих и стабилизације појединих објеката, тако да је 1974. године урађен главни пројекат санације од стране Водопривредне организације „Дунав“ из Бачке Паланке. Предметно земљиште на парцелама које су уписане у лист непокретности број .. КО Бач, као „остало земљиште“ за које тужилац тражи накнаду за коришћење је у сусвојини парничних странака са сувласничким уделом тужиоца од 320280/346993 идеалних делова. На целој површини од 768 хектара 17 ари и 47 м² (осим једног дела земљишта које представља земљиште уз зграду), налазе се објекти рибањака који је уписан као искључива својина туженог и има употребну дозволу, а тужени је већ изграђене објекте стекао 2008. године од Привредног друштва „Југотрејд“ ДОО. Рибањак се састоји од касета различитих величина које се формирају изградњом ободних насипа који су изграђени од материјала добијеног ископавањем рибањачких касета и у том смислу дно рибањака (земљиште на коме се налази) као његов саставни део не може бити издвојено нити употребљено у друге сврхе, а да се при томе не наруши функционалност рибањака.

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије је у периоду од 30.08.2012. године до 03.09.2014. године више пута вршило инспекцијски преглед код туженог о чему су сачињени записници, при чему је предмет контроле било коришћење пољопривредног земљишта у државној својини у КО Бач у периоду од 2006. до 2014. године и то парцела уписаних у лист непокретности број .. КО Бач, које је по култури уписано као „остало земљиште“ укупне површине 768,1747 ха од чега је површина државног дела 709,0373 ха. У записницима је констатовано фактичко стање на терену, а тужилац је туженом понудио закључење вансудског поравнања на име накнаде за коришћење пољопривредног земљишта у државној својини и то за 2013/2014. годину (поред осталог) у износу од 53.943,93 евра у динарској противвредности, али се тужени позивима није одазвао. Између парничних странака је

вођен поступак који је окончан пресудом Вишег суда у Новом Саду П 270/2015 од 05.11.2015. године (по тужби поднетој 03.06.2013. године), којом је одбијен тужбени захтев овде тужиоца за исплату износа од 99.588.867,50 динара, на име накнаде за стицање без правног основа насталог коришћењем пољопривредног земљишта у државној својини (које је прамет и ове парнице) у периоду за економску 2005/2006. годину закључно са економском 2012/2013. годином. Наведена пресуда је потврђена пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 432/16 од 23.02.2016. године, а пресудом Врховног касационог суда Рев 746/2016 од 24.05.2018. године ревизија тужиоца је одбијена као неоснована. Закључком Општинске управе Бач од 28.04.2016. године, дозвољена је обнова поступка који је окончан решењем од 10.11.2004. године, којим је одобрена употреба објекта за рибњак у Бачу на парцелама које су уписане у лист непокретности број .. КО Бач, јер предлагачу (Република Србија) није омогућено учешће у поступку.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су одбили тужбени захтев као неоснован, налазећи да се не предметном земљишту за које се тражи закупнина налази трајни грађевински објекат (уписан као својина туженог), па се оно не може привести намени за пољопривредну производњу и нема места примени одредаба Закона о пољопривредном земљишту о плаћању накнаде за коришћење пољопривредног земљишта у државној својини. Осим тога тужени је као сувласник земљишта савестан држалац истог све до момента док га тужилац не позове да изврше деобу ствари, односно да плати накнаду за коришћење земљишта или тржишну вредност његовог својинског удела на земљишту, јер је предаја супседа и давања у закуп земљишта (испод објекта) фактички немогућа. У конкретном случају тражи се накнада за коришћење сувласничког удела на земљишту за период агроекономске 2013/2014. године (пре подношења тужбе у овој парници 12.01.2015. године), када је државина туженог као сувласника била савесна, па зато није у обавези да тужиоцу плати тражену накнаду.

Према члану 14. став 1. Закона о основама својинскоправних односа, сувласник има право да ствар држи и њоме се користи заједно са осталим сувласницима у складу са уделима, не вређајући права осталих. Сувласници имају право да заједнички управљају са ствари, а за предузимање послова који прелазе оквир редовног управљања потребна је сагласност свих сувласника (члан 15. став 1. и 4.). По члану 43. наведеног закона, сувласник односно заједнички власник има право на тужбу за заштиту права својине на целу ствар, а сувласник има право и на тужбу за заштиту свог права на делу ствари. На заштиту права својине сувласника примењују се сва правила која су предвиђена код тужбе за повраћај ствари, како у погледу захтева за предају у државину, тако и у погледу захтева за накнаду плодова које је ствар дала, накнаде штете због оштећења ствари, накнаде нужних и корисних трошкова (чланови 38, 39. и 40.). Савестан држалац постаје несавестан од тренутка када му је тужба достављена, али власник може доказивати да је савестан држалац постао несавестан и пре достављања тужбе (члан 39. став 7.).

По Закону о пољопривредном земљишту ("Службени гласник РС", бр. 62/2006, 65/2008 (други закон), 41/2009, 112/2015, 80/2017, 95/2018) пољопривредно земљиште је добро од општег интереса за Републику Србију које се користи за пољопривредну производњу и не може се користити у друге сврхе, осим у случајевима и под условима утврђеним овим законом (члан 1. став 2.). Пољопривредно земљиште јесте земљиште

које се користи за пољопривредну производњу (њиве, вртови, воћњаци, виногради, ливаде, пашњаци, рибњаци, трстици и мочваре) и земљиште које се може привести намени за пољопривредну производњу (члан 2. став 1. тачка 1.). По члану 62. став 1. пољопривредно земљиште у државној својини и земљиште из члана 3. овог закона може се дати у закуп, ако је годишњим програмом заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта из члана 60. овог закона предвиђено за давање у закуп физичком, односно правном лицу за период који не може бити краћи од једне године нити дужи од 30 година, а за рибњаке и винограде 40 година.

Полазећи од наведеног, основано се ревизијом тужиоца указује на погрешну примену материјалног права у погледу закључка о категорији предметног земљишта у смислу Закона о пољопривредном земљишту и оцене савесности државине туженог у предметном периоду (агроекономска 2013/2014. година). Како се на претежном делу сувласничког земљишта налази објекат-рибњак који је уписан као својина туженог, не може се прихватити као правилан закључак да нема места примени одредаба Закона о пољопривредном земљишту о плаћању накнаде за коришћење пољопривредног земљишта у државној својини, јер се исто не може привести намени за пољопривредну производњу. Супротно томе, по наведеним законским одредбама, пољопривредно земљиште јесте земљиште које се користи за пољопривредну производњу у које спадају (поред осталог) и рибњаци и може се дати у закуп, ако је годишњим програмом заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта предвиђено за давање у закуп физичком, односно правном лицу за период од 40 година за рибњаке и винограде. Поред тога, закључак нижестепених судова о савесности државине туженог, као сувласника, заснован само на тренутку подношења тужбе у овој парници (12.01.2015. године), за сада не може прихватити као правилан, код утврђеног да је између странака већ вођена парница поводом коришћења истог земљишта за претходни период (економска 2005/2006. година закључно са економском 2012/2013. годином). Наиме, савестан држалац постаје несавестан од тренутка када му је тужба достављена, али власник може доказивати да је савестан држалац постао несавестан и пре достављања тужбе. Зато је право сувласника на накнаду у случају када је други сувласник искључиви држалац сувласничке ствари условљено низом чињеница, а пре свега односом и понашањем сувласника у остваривању права која им по том основу припадају. Ако сувласник који не употребљава ствар у остварењу права да се њом користи заједно са осталим сувласницима манифестује пасиван однос (не захтевајући уређење начина коришћења заједничке ствари, предају у супосед, деобу или плаћање накнаде за коришћење), онда се понашање другог сувласника, држаоца ствари не може сматрати противправним, јер би то било у супротности са правном природом сувласништва.

Имајући у виду изложено, изостало је утврђење наведених битних чињеница у погледу односа и понашања сувласника у конкретном случају у остваривању права на сувласничкој непокретности, а на основу околности и чињеница постојећих у периоду који претходи оном за који се тражи накнада (агроекономска 2013/2014 година). Следом наведеног, због погрешне примене материјалног права чињенично стање није у потпуности утврђено, а изостало је утврђење и битних чињеница о висини тражене накнаде, па је зато Врховни касациони суд укинуо нижестепене пресуде, као и одлуку о трошковима поступка у обавезујућем делу, јер иста зависи од коначног исхода овог спора.

На основу члана 416. став 2. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**